

DONES PIONERES
DE LA UNIO EUROPEA
MUJERES PIONERAS
DE LA UNIÓN EUROPEA
PIONEER WOMEN
OF THE EUROPEAN UNION

L'exposició "Dones Pioneres de la Unió Europea" és un homenatge a deu dones excepcionals que van contribuir al desenvolupament de l'Europa que coneixem avui en dia. Lluitadores de la resistència o supervivents de l'Holocaust, destacades professionals en els àmbits polític, científic i cultural, aquestes dones van inspirar l'actual Unió Europea. Moltes van treballar per posar fi als horrors de les dues guerres mundials i van promoure els valors fonamentals de la UE, tant des de les pròpies institucions europees com des de l'activisme polític. Algunes, de fet, van arribar a presidir el Parlament Europeu, sent un exemple de lideratge i compromís. Totes elles van defensar els valors europeus de la igualtat, la llibertat, la democràcia, la solidaritat, la diversitat i el respecte pels drets humans.

**DONES PIONERES
DE LA UNIO EUROPEA**
**MUJERES PIONERAS
DE LA UNIÓN EUROPEA**
**PIONEER WOMEN
OF THE EUROPEAN UNION**

Paul Nequin

ANNA LINDH

1957 - 2003

Anna Lindh, nascuda a Estocolm, va ser una de les figures més influents de la política sueca moderna i una de les principals impulsores de la participació de Suècia en el projecte europeu.

Coneguda pel seu llenguatge directe i la seva franquesa, especialment en qüestions relatives als drets humans, va entrar a la política amb només dotze anys a través de les joventuts socialdemòcrates sueques. Després d'estudiar dret a la Universitat d'Uppsala, va ser elegida diputada del Parlament suec (1982), ministra de Medi Ambient (1994) i ministra d'Afers Exteriors (1998).

L'any 2001, la seva tasca diplomàtica va ser imprescindible per evitar que esclatés la guerra a l'Antiga República Iugoslava de Macedònia (avui en dia, Macedònia del Nord). Gràcies al seu paper com a cap de la missió que la Unió Europea tenia al país, va aconseguir una cooperació entre els estats membres, frenant, així, la intensificació del conflicte.

Posteriorment, l'any 2003, va liderar la campanya del govern suec a favor del sí en el referèndum sobre la instauració de l'euro al país. Tres dies abans de la consulta, Lindh va ser assassinada per un desconegut mentre comprava en uns grans magatzems d'Estocolm, deixant commocionades Suècia i Europa. El seu llegat, però, és present en múltiples iniciatives creades en la seva memòria, entre les quals destaca la Fundació Anna Lindh, una xarxa d'organitzacions de la societat civil que es dedica a fomentar el diàleg intercultural entre el nord i el sud del Mediterrani.

Paul Nequin

CLARA CAMPOAMOR RODRÍGUEZ

1888 - 1972

Clara Campoamor Rodríguez, destacada advocada i política, va ser la principal impulsora del sufragi femení a Espanya.

Nascuda a Madrid, va treballar des de molt jove per col·laborar amb l'economia domèstica. Amb trenta-sis anys, es va llicenciar en dret, convertint-se en una de les poques advocades espanyoles de l'època i en la segona dona a incorporar-se al Col·legi d'Advocats de Madrid. Campoamor va participar en diversos cercles intel·lectuals i congressos europeus, en què va pronunciar conferències sobre els drets de les dones.

L'any 1931, Campoamor va formar part de l'equip encarregat de redactar la nova Constitució espanyola i va ser elegida diputada del Partit Radical a les Corts Republicanes, on va defensar el dret al sufragi femení, la llei del divorci, la no-discriminació per raó de sexe, la igualtat jurídica dels fills i filles fora del matrimoni, i l'abolició de la prostitució.

Amb l'esclat de la Guerra Civil, Campoamor es va exiliar a Suïssa i, posteriorment, a Buenos Aires, on viuria fins al 1955, treballant de traductora, d'articulista i d'escriptora. Campoamor no va poder tornar mai a Espanya, arran d'una acusació de maçoneria que li podria haver costat dotze anys de presó. Va morir el 1972 a Suïssa, on va continuar treballant com a advocada.

L'any 2021 el Parlament Europeu va decidir posar el seu nom a un edifici de la institució a Brussel·les, com a reconeixement del seu compromís amb els drets de les dones i la no-discriminació per raó de gènere.

Pino Aquiri

LOUISE WEISS

1893 - 1983

Louise Weiss, defensora dels valors europeus i dels drets de les dones, va dedicar la seva vida a promoure la pau a través del periodisme i la militància feminista i antibel·licista.

Nascuda a França l'any 1893, Weiss va cursar els estudis universitaris de literatura i, durant la Primera Guerra Mundial, va fundar un petit hospital militar a la Bretanya. L'any 1918 va iniciar la seva carrera com a periodista, utilitzant els seus textos com a mitjà per «fer la guerra a la guerra».

Als anys trenta, va centrar-se en la lluita pels drets de les dones, reivindicant el sufragi femení a través de manifestacions i publicacions. Paral·lelament, Weiss va implicar-se activament en l'ajuda als afectats per l'ascens del nazisme, aconseguint, per exemple, visats a persones jueves que fugien d'Alemanya i d'Àustria. Ja durant la guerra, Weiss va col·laborar amb la resistència, creant el mitjà clandestí *La Nouvelle République*.

Després de la Segona Guerra Mundial, Weiss va incitar Europa a promoure els valors democràtics arreu i a erigir-se en contrapès a les superpotències de la guerra freda. L'any 1979 va obtenir un escó en les primeres eleccions al Parlament Europeu i va pronunciar el discurs inaugural de la sessió constitutiva de la primera legislatura. A més, va ser eurodiputada pel grup dels Demòcrates Europeus de Progrés fins a la seva mort, el 1983. L'any 1999 el Parlament Europeu va posar el seu nom a l'edifici principal d'Estrasburg on s'ubica l'hemicicle de la institució, en reconeixement de la seva defensa dels valors europeus.

Paul Nequin

MARGA KLOMPÉ

1912 - 1986

Margaretha «Marga» Klompé va ser una científica, professora i política neerlandesa, destacada defensora dels drets humans a les primeres institucions europees.

Klompé va néixer l'any 1912 i la seva infantesa va estar marcada per la pobresa familiar, experiència que l'influiria profundament durant tota la vida. Després de graduar-se en matemàtiques, va ser professora de física i química i va començar a estudiar medicina, però va interrompre els estudis per incorporar-se a la resistència neerlandesa durant la Segona Guerra Mundial. Finalitzat el conflicte, va començar la seva carrera política, inicialment representant les organitzacions de dones neerlandeses a l'Assemblea General de l'ONU i, posteriorment, com a parlamentària del Partit Popular Catòlic als Països Baixos.

El 1952, Klompé va convertir-se en la primera dona membre de l'Assemblea Comuna de la Comunitat Europea del Carbó i l'Acer (CECA), entitat precursora de l'actual Parlament Europeu, on va abordar qüestions humanitàries. L'any 1956 va tornar a la política nacional com a ministra d'Acció Social, convertint-se en la primera dona al capdavant d'un ministeri dels Països Baixos. Un dels èxits més destacables del seu mandat va ser l'aprovació de la Llei d'Assistència Universal, que reconeixia el dret a la protecció social per a tothom. Entre el 1966 i el 1971, va ser ministra de Cultura, Oci i Acció Social i, en retirar-se de la política, va ser nomenada ministra d'Estat, reconeixement honorífic concedit a alts responsables polítics.

Persona de gran humanitat i fermes conviccions, Klompé va continuar defensant la justícia internacional i la responsabilitat social fins a la seva mort l'any 1986.

Pina Baggio

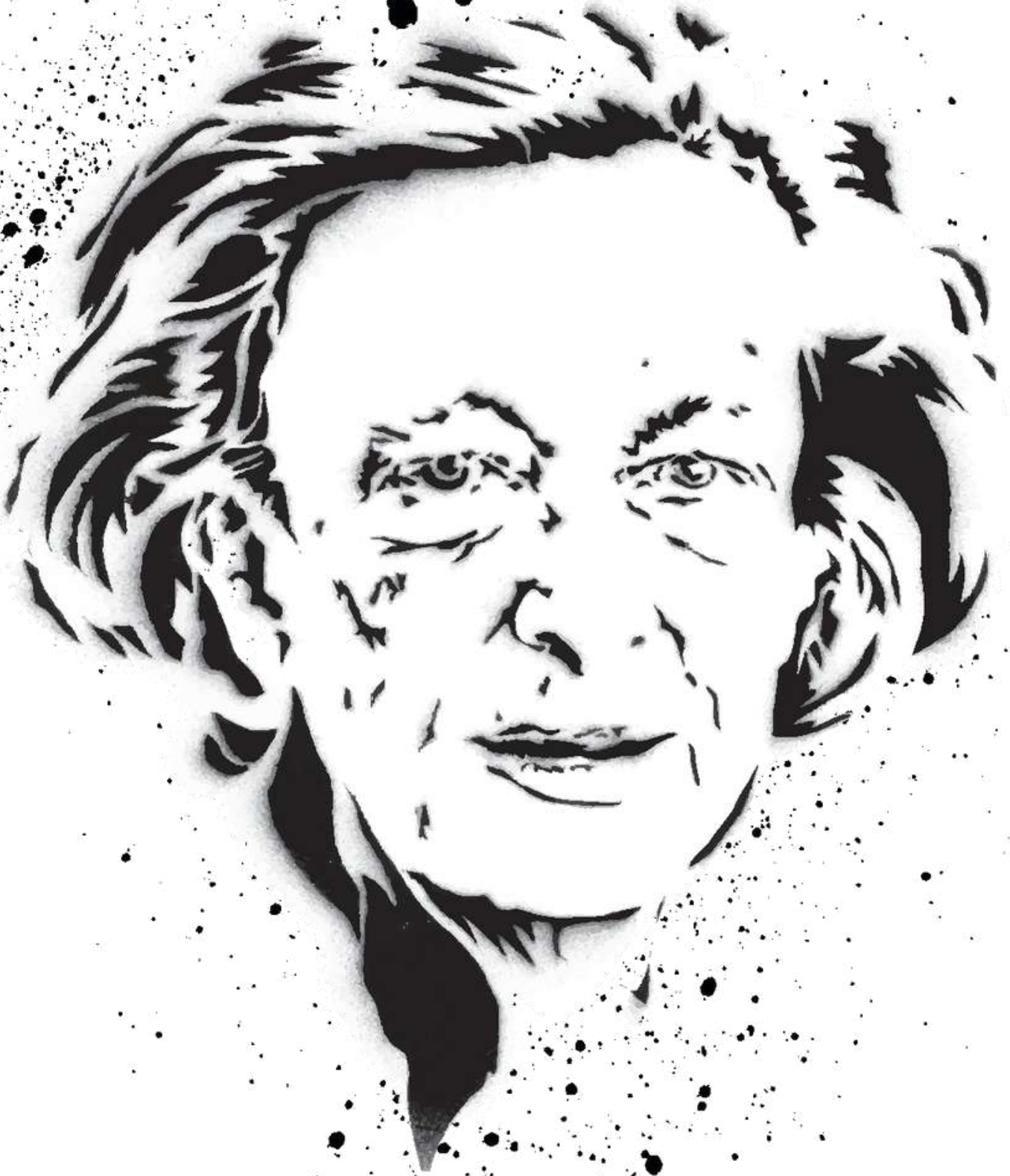
MELINA MERCOURI

1920 - 1994

Maria Amalia «Melina» Mercouri, actriu, política i antifeixista grega, va ser una de les principals impulsores de la cohesió cultural europea.

Mercouri va néixer l'any 1920 i va començar la seva carrera en el món de l'espectacle en teatres de Grècia i París. El reconeixement internacional com a actriu li va arribar arran del paper protagonista al film Mai en diumenge (1960). Aquest paper la portaria a actuar a Broadway, on es trobava el 1967 quan va començar la Dictadura dels Coronels a Grècia després d'un cop d'estat militar. A Nova York, Mercouri va convertir-se en una de les dirigents més destacades del moviment d'expatriats contraris al règim. Amb la recuperació de la democràcia, Mercouri va tornar a Grècia i va entrar al Parlament grec amb el PASOK (Moviment Socialista Panhel·lènic) l'any 1977. Més tard, Mercouri seria nomenada ministra de Cultura. Durant la presidència grega del Consell de la UE el 1983, Mercouri va promoure el projecte «Capital Europea de la Cultura», iniciativa que es continua celebrant en l'actualitat i que pretén reforçar la consciència cultural comuna europea.

La seva influència a Europa es va consolidar el 1988, amb la segona presidència grega del Consell, gràcies a la seva campanya a favor de la cooperació amb els països de l'Europa de l'Est. En aquest context, va ser una de les principals promotores de la iniciativa del «Mes Cultural Europeu». Mercouri va ser una ferma defensora de la cultura com a instrument de diàleg i cooperació fins a la seva mort a Nova York l'any 1994.

Paul Rayner

NICOLE FONTAINE

1942 - 2018

Nicole Fontaine, advocada, política i fervent defensora de l'Europa dels ciutadans, va ser la segona dona a ocupar la presidència del Parlament Europeu.

Fontaine va néixer l'any 1942 a França, en un poble de Normandia. Va estudiar dret i va iniciar la seva trajectòria professional com a responsable de les relacions entre l'educació privada i l'administració pública a la Secretaria d'Educació Catòlica. Posteriorment, va tenir un paper clau en els canvis legislatius i legals que van donar forma al marc jurídic de l'àmbit educatiu francès. Fontaine va ser una de les principals impulsores de la protesta contra el projecte de François Mitterrand de crear una escola nacional, laica i republicana que, finalment, va ser desestimat.

L'any 1984 va ser elegida diputada del Parlament Europeu. Posteriorment, va ocupar el càrrec de vicepresidenta de la institució en diverses ocasions, fins que el 1999 va ser nomenada presidenta. Des de les institucions europees, es va centrar en projectes sobre educació dels joves, els drets de les dones i la igualtat de gènere.

Un dels moments més destacats de la seva presidència, i que exemplifica la seva voluntat conciliadora, és l'encaixada de mans a Estrasburg entre el president de la Knesset (Parlament d'Israel) i el president del Consell Legislatiu palestí, l'any 2000. Fins a la seva mort, el 2018, Fontaine va ser activa en el debat sobre com millorar la Unió Europea. Com a reconeixement a la seva dedicació als ideals europeus, se li van concedir diverses distincions, com ara la medalla Robert Schuman.

Pina Baggio

LEONILDE IOTTI

1920 - 1999

Leonilde «Nilde» Iotti, defensora del sufragi universal i europeista compromesa, és considerada la mare fundadora de la República Italiana.

Nascuda el 1920, Iotti va estudiar literatura i filosofia a la Universitat Catòlica de Milà. Després de combatre amb la resistència durant la Segona Guerra Mundial, va esdevenir una figura destacada del Partit Comunista Italià (PCI) i líder de la Unió de Dones Italianes. El 1946 va ser membre de l'Assemblea Constituent, la cambra parlamentària encarregada de redactar la nova Constitució de la República.

Dos anys més tard, va entrar a la Cambra de Diputats com a diputada, institució que trenta anys més tard presidiria. Durant la seva vida parlamentària va reivindicar els drets de les dones, defensant, entre d'altres, la introducció de les lleis del divorci i de l'avortament.

Iotti va fer un gran esforç per modernitzar el PCI i per promoure la integració europea com a motor d'una transformació social positiva. El 1969 va ser designada eurodiputada per Itàlia. Iotti va advocar per la celebració d'eleccions directes al Parlament Europeu per atorgar a la institució un mandat ferm i una major credibilitat de cara a la ciutadania. Precisament, el 1979, Iotti va participar i obtenir representació en els primers comicis directes a l'Eurocambra, abans d'assumir la presidència de la Cambra dels Diputats italiana. En aquest càrrec des de 1979 i fins al 1992, Iotti va ser la primera dona i la persona que més temps ha ostentat aquesta responsabilitat.

L'any 1997 va ser escollida vicepresidenta del Consell d'Europa i, dos anys més tard, va anunciar la seva retirada de la vida política per motius de salut, després de cinquanta-tres anys de dedicació. Iotti va morir el 1999 a l'edat de setanta-nou anys.

Line Artwork

SIMONE VEIL

1927 - 2017

Simone Veil, nascuda a Niça (França) l'any 1927 en el si d'una família jueva, va ser la primera dona a presidir el Parlament Europeu, del 1979 al 1982.

Durant la Segona Guerra Mundial, Veil va ser detinguda i deportada als camps de concentració nazis d'Auschwitz-Birkenau, Bobrek i Bergen- Belsen, on els seus pares i un dels seus germans van ser assassinats. Viure en pròpia pell l'Holocaust i la guerra a Europa van ser experiències que van empènyer Veil a comprometre's profundament amb la preservació de la memòria dels ciutadans jueus i amb els valors i la unitat d'Europa.

Finalitzada la guerra, Veil va tornar a París per estudiar dret i ciències polítiques. Més tard, seria la primera dona a ser nomenada secretària general del Consell Superior de la Judicatura. L'any 1975 va iniciar la seva carrera política com a ministra de Sanitat del Govern francès, càrrec des del qual aconseguiria aprovar la llei per legalitzar l'avortament.

El 1979 va ser elegida diputada al Parlament Europeu i presidenta de la institució, convertint-se en la primera dona a liderar-la. Després de catorze anys al Parlament Europeu, Veil va tornar a la política francesa com a ministra d'Estat, de Sanitat i d'Afers Socials. El 2001 va ser nomenada primera presidenta de la Fundació per la Memòria de la Shoa. Simone Veil va morir el 2017 i va ser enterrada al mausoleu del Panteó de París. Des de l'any 2011, l'esplanada situada davant de l'edifici principal del Parlament Europeu a Brussel·les s'anomena «Àgora Simone Veil».

Pino Arquet

SOPHIE SCHOLL

1921 - 1943

Sophie Scholl, nascuda l'any 1921 a Forchtenberg (Alemanya), va ser dirigent i activista de la Rosa Blanca, un moviment estudiantil de resistència no violenta contra el règim nazi.

El 1942, Scholl va iniciar els estudis de biologia i de filosofia a la Universitat de Munic i allà va ingressar al moviment Rosa Blanca, en què participava el seu germà Hans. El grup defensava els valors de solidaritat i fraternitat entre els ciutadans europeus, com exemplifica el cinquè fulletó distribuït pel moviment: "Només a través d'una cooperació generosa entre els pobles europeus podrem assentar les bases de la reconstrucció [...] La llibertat d'expressió i de culte, la protecció del ciutadà individual de l'arbitrarietat de règims criminals i violents: aquests són els fonaments de la nova Europa".

Al febrer de 1943 ella i el seu germà Hans van ser arrestats per la Gestapo per distribuir propaganda antinazi, condemnats a mort per traïció i executats.

Dècades després, continuen sent referents: escoles, carrers i premis porten el nom «Rosa Blanca» i, l'any 2021, el Parlament Europeu va decidir anomenar un edifici de la institució «Sophie Scholl».

Peter August

URSULA HIRSCHMANN

1913 - 1991

Ursula Hirschmann va ser una ferma activista antifeixista i és considerada la fundadora del federalisme europeu.

Hirschmann va néixer en el si d'una família jueva a Berlín l'any 1913 i, des de jove, va ser molt activa políticament. El 1933 es va traslladar a París amb el seu germà Albert a causa de la creixent repressió nazi a Alemanya. Allà va coincidir amb Eugenio Colorni, filòsof socialista, amb qui es casaria a Itàlia, la següent parada del seu exili. En aquest país, el matrimoni va participar activament en el moviment antifeixista italià i, per aquesta raó, Colorni va ser detingut i empresonat a l'illa de Ventotene.

Hirschmann va acompanyar-lo. Allà coincidiria amb altres intel·lectuals antifeixistes i redactaria en secret i sobre paper de tabac el Manifest de Ventotene «per una Europa lliure i unida». Aquest text era, alhora, una declaració política i el projecte d'una federació democràtica europea, basada en una ruptura amb el passat del continent i una àmplia reforma social. L'any 1943, juntament amb altres activistes, Hirschmann va fundar el Moviment Federalista Europeu. Dos anys més tard, va participar en el primer congrés federalista internacional celebrat a París. El compromís polític de Hirschmann no va acabar-se amb la Segona Guerra Mundial: l'any 1975 va fundar a Brussel·les l'associació Femmes pour l'Europe («Dones per Europa»), moviment que aglutinava dones de cercles polítics i feministes i que, encara avui dia, continua impulsant la igualtat de gènere. Ursula Hirschmann va morir a Roma l'any 1991.

EUROM

EUROPEAN
OBSERVATORY
ON MEMORIES

Fundació Solidaritat
UNIVERSITAT DE BARCELONA

L'Observatori Europeu de Memòries (EUROM) és una xarxa internacional d'institucions i organitzacions compromeses amb l'anàlisi i la promoció de polítiques públiques de memòria. Pretén reflexionar sobre la història de les lluites per la democràcia i la llibertat a Europa i més enllà, apostant per una pluralitat de memòries i contribuint a una societat més solidària, tolerant i inclusiva. L'EUROM està liderat per la Fundació Solidaritat de la Universitat de Barcelona des de l'any 2012. Té el suport de la Unió Europea a través del Programa Ciutadans, Igualtat, Drets i Valors (CERV).
www.europeanmemories.net.

Parlament Europeu
Oficina a Barcelona

L'Oficina del Parlament Europeu a Barcelona és una de les 32 oficines d'enllaç del Parlament Europeu, que són responsables de l'execució a nivell local de les activitats de comunicació institucional, amb l'objectiu de garantir que els ciutadans s'apropin a aquesta institució i participin en el procés democràtic europeu. Les Oficines d'Enllaç del Parlament Europeu es relacionen amb els ciutadans i la societat civil, estableixen vies de col·laboració amb els mitjans de comunicació nacionals, regionals i locals i donen suport als diputats del Parlament Europeu en l'exercici del seu mandat oficial als Estats membres. L'Oficina a Barcelona va ser inaugurada el 25 de març de 1999.

DONES PIONERES
DE LA UNIÓ EUROPEA
MUJERES PIONERAS
DE LA UNIÓN EUROPEA
PIONEER WOMEN
OF THE EUROPEAN UNION

PIERRE MARQUÈS

Pierre Marquès (Béziers, 1970) viu a Barcelona des de 1998. Des de 2007, treballa en una extensa sèrie de pintures titulada “Mon manège à moi”, parcialment exposada en 2012 a la galeria Scrawitch de París. El seu treball inclou pintura, estèncil, dibuix clàssic, poema visual, fotografia, instal·lació, art urbà i vídeo. Paral·lelament, reflexiona visualment sobre el tema de la memòria històrica a través del paisatge. A l'octubre de 2013, exposa “Tout sera oublié” al Centre d'Art Contemporani Arts Santa Mònica de Barcelona. A l'abril de 2014, presenta aquest mateix projecte, en forma de conferència, al Centre Georges Pompidou de París. A través del seu treball amb retrats de personatges històrics, mitjançant la tècnica de la superposició, i en un gest de reinterpretació de la Història, crea els seus “Anonymes”. Al maig de 2015, l'Espace Dominique Bagouet de Montpeller acull la seva exposició “Créer c'est résister”, una sèrie de retrats de gran format d'autors anònims, així com la instal·lació sonora “Echo-sistema”. Amb l'exposició “Jardins chimériques” de l'Espai d'Art Casa Capella, presenta a Barcelona el seu nou projecte pictòric, així com una instal·lació de vídeo en homenatge a les víctimes dels atemptats del 17 i 18 d'agost de 2017 a Catalunya. Al juny de 2018, el Centre des Monuments Nationaux acull la seva instal·lació land art “Les Jardins d'Osain” en les restes del Musée de l'Oppidum d'Ensérune. Des de llavors, el seu treball als carrers del sud de França i a Barcelona no ha deixat de créixer. El seu nou projecte pictòric es nodreix de les preocupacions de l'artista en els àmbits del canvi climàtic, el medi ambient i els éssers vius, tot posicionant-se davant la pregunta: Què pot encara la pintura al segle XXI?

www.pierremarques.net | [@pierre_marques_](https://twitter.com/pierre_marques_)

DONES PIONERES
DE LA UNIÓN EUROPEA
MUJERES PIONERAS
DE LA UNIÓN EUROPEA
PIONEER WOMEN
OF THE EUROPEAN UNION